

ΣΤΟ ΠΕΡΙΘΩΡΙΟ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

ΤΟΥ Κ. ΚΩΣΤΑ ΚΑΙΡΟΦΥΛΛΑ

..... Η ΜΑΥΡΗ ΠΑΝΑΓΙΑ

ΟΝ δέκατο αιώνα, οι Ρώσοι ήταν άκρη βάρβαροι. Ούτε θρησκεία είχαν, ούτε πολιτισμό και ζούσαν σαν κοπάδια επιδρομέων, σκορπίζοντας την καταστροφή στις γειτονικές τους χώρες. Τις περισσότερες καταστροφές από τις επιδρομές των Ρώσων, τις είχε δοκιμάσει το Βυζάντιο, το πιο πολιτισμένο κράτος του κόσμου κατά την εποχή εκείνη.

Το 989 μάλιστα, ο Τσάρος Βλαδίμηρος, επί κεφαλής των οрдών του, κατώρθωσε ν' αφιέρωση από το Βυζάντιο τη Χερσώνα — τη σημερινή Κριμαία — και ν' απλώθη στα παράλια

της Μαύρης Θαλάσσης, απ' όπου φοβόριζε πειά τη Βασίλισσα των Πόλεων.

Εκείνη την εποχή, στο θρόνο του Μεγάλου Κωνσταντίνου καθόντουσαν δύο συναυτοκράτορες, ο Βασίλειος (που έμελλε να δοξαστή αργότερα με το όνομα Βουλγαροκτόνος) και ο κωφόρος κ' άνικανος Κωνσταντίνος. Δέν ήξεραν πειά τί να κάνουν και πώς ν' αντιμετώπισουν τον έχθρο, όταν έξαφνα έφτσαν στην Κωνσταντινούπολη άπεσταλμένοι του Τσάρου Βλαδίμηρος, κομίζοντας εκ μέρους του μια έγγραφη πρόταση ειρήνης και συμβιβασμού. Να τί έλεγε η πρόταση αυτή:

«Εκυρίεσσα, καθώς ξέρετε, την περίφημη πόλι της Χερουώνος. Τώρα πειά τίποτε δέν θα με κρατήση για να τραβήξω μπροστά και να κατακτήσω τις άλλες χώρες της ευκρατείας σας. Σας προτείνω λοιπόν να μου δώσετε την αδελφή σας για γυναίκα μου, για να μην κάνω και στην πρωτεύουσά σας ό,τι έκανα και στη Χερσώνα».

Και για να δώσει περισσότερο κύρος στην άπειλή του, ο Ρώσος Τσάρος έστειλε ζωπίω από τους άπεσταλμένους του και τον ρωσικό στόλο των Κωνσταντινούπολι.

Τί μπορούσαν να κάνουν οι δύο αυτοκράτορες; Ν' άρνηθούν; Ήταν άδύνατον, γιατί, εκτός από τους Ρώσους, την ίδια εποχή, οι Βούλγαροι φοβόριζαν τη Μακεδονία, στην όποία είχαν από τότε ριγμένο το άρπακτικό βλέμμα τους. Στα έλληνοβουλγαρικά σύνορα είχαν συγκεντρωθεί πολλά βουλγαρικά στρατεύματα και όλα τα σημαδία έφρόδιναν ότι δέν περιμεναν παρά την κατάρλλη ευκαιρία για να εισβάλουν στο βυζαντινό έδαφος.

Η Αυτοκρατορία κινδύνευε... Δέν έπληρε λοιπόν άλλη ευκαιρία παρά να θυσιαστή ή Έλληνοπούλα πριγκήπισσα, σαν νέα Ίριγένεια, στον θρωτό της πατρίδος. Η ώμορφος αδελφή του Κωνσταντίνου, ή χαριτωμένη Άννα, έπροεπε να δοθή στον βάρβαρο ήγεμόνα ως εξαγορά της ειρήνης!...

Δέν ήταν άλλωστε ή πρώτη Έλληνοπούλα πριγκήπισσα που θ' άφινε τον ώμορφο Βόσπορο για να πάη σε ξένη χώρα, βάρβαρη και μακρινή.

Ύπό παρομοίες συνθήκες, ο αυτοκράτωρ Ηράκλειος άναγκάστηκε να δώσει την κόρη του σύζυγο στον Έβραίο βασιλέα των Χαζάρων, εις αντίλλαγμα της πολέτημης για το Βυζάντιο συμμαχίας του.

Η Βυζαντινές αυτές πριγκήπισσες που ξενιτευόντουσαν, δέν ζούσαν πολύν καιρό στην κανονήγρια τους πατρίδα. Το κλιμα, ή άλλαγή ζωής, ή νοσταλγία, όλα τέλος συντελούσαν ώστε να τις στείλουν γρήγορα στον τάφο, επάνω στην άνηρη της νεότητός τους.

Για την εποχή εκείνη, ή χειρότερη έξορία ήταν ή Ρωσσία. Οι σύγχρονοι ιστορικοί του Βυζαντίου μάς την περιγράφουν ως την πιο βάρβαρη γωνία της Ευρώπης, όπου ζούσαν πληθή βαρβάρων αμωδογών και ειδωλολάτρων. Ο Κωνσταντίνος ο Πορφυρογέννητος μάλιστα έλεγε άπαγορεύσει διά νόμου τον γάμο μεταξύ Βυζαντινών και Ρώσων. Κ' όμως τώρα ή ανάγκη, με τη σιδερένια λογική της, ηέββαλε στους διαδόχους του να παραθούν τον νόμο του αυτόν.

Ο αυτοκράτωρ Κωνσταντίνος κάλεσε την αδελφή του και της έξηγήσε την τραγική ανάγκη που τον ύποχρέωνε να δεχτή μια τέτοια

κοί. Ο άκαδημαϊκός κ' έλεκτικός συναργάτης μας κ. Γρ. Ξενόπουλος π.χ. δέν βάσει ποτέ στα χειρόγραφα του, όταν τα άριθμεί, τον άριθμό 13. Γράφει άντ' αυτού 12α κ' έτσι πηδάει στο 14 άκινδύνως!...

Μην παραξενευέστε. Έτσι είνε ο κόσμος. Πάντα ο ίδιος. Και ποτέ-ποτέ, δέν θ' αλλάξηη...

αίτησι του Τσάρου Βλαδίμηρου.

Η Άννα δέν έφερε καμιά αντίρρηση. Δέν μπορούσε άλλωστε να άντιταχθή στην αυτοκρατορική θέληση, ή όποία ήταν νόμος για κάθε Βυζαντινό πολίτη.

Έσκυψε λοιπόν το κεφάλι της μπροστά στον αδελφό της και δέχτηκε με ύπομονη την άτυχία της.

Ο λαός του Βυζαντίου όμως άκουσε με μεγάλη δυσαρέσκεια την είδηση αυτή. Γι' αυτό οι δύο συναυτοκράτορες, για να λιγοστεύουν την κακή αυτή έντύπωση, άποκρίθηκαν στον Τσάρο Βλαδίμηρο ότι θα του έδιναν την πριγκηπουά μονάχα αν δεχόταν να γίνη Χριστιανός και να βαπτιστή.

Τότε ο Τσάρος, ό όποιος δέν είχε καμιά θρησκεία, σκέφτηκε ότι μια τόσο όφραια πριγκήπισσα άξίζε τον κόπο για να υποβληθή σ' ένα... πλύσιμο σε νερό, του όποιου μάλιστα άσφαλώς είχε ανάγκη!...

Έπειτα, εκτός από το έρωτικό πάθος, τον έσπρωχνε και το συμφέρον για να πραγματοποιήση το σνοκέσσο αυτό. Ο Ρώσος ήγεμόν έγνώριζε πολύν καλά πόσο μεγάλη έπικροή θα του έδινε στα μάτια των άλλων βαρβάρων φυλών το γεγονός ότι ο αυτοκράτωρ του Βυζαντίου, ο μεγαλειότερος μονάρχης της εποχής, του παραχωρούσε ως σύζυγο την αδελφή του.

Τότε ο Βλαδίμηρος άποκρίθηκε στους Βυζαντινούς συναυτοκράτορας με νέους άπεσταλμένους, ότι ευχαρίστως δεχόταν τον όρο τους.

Έτσι, δέν έμενε τίποτε πειά. Ο Ρώσος χρονικογράφος Νέστοω γράφει σχετικώς τα έξης:

«Όταν ή θυσία της άποφασίστηκε, ή βασιλόπαις δέν ήθελε πειά να φύγη. «Θά πάω, έλεγε, στη σκληβία, μέσα σε ειδωλολάτρες. Πρωτιμω να πεθάνω έδώ». Οι αδελφοί της όμως της έειπαν: «Με τη μεσίτευσά σου, ο Θεός θα καλέση σε μετάνοια τον ρωσικό λαό και θα σώση την Έλληνική Αυτοκρατορία από σκληρό πόλεμο. Βλέπεις πόσο κακό έκαναν οι Ρώσοι ως τώρα στο Βυζάντιο και συλλογίσουν πόσο μεγαλειότερο θα κάνουν αν έσόν δέν γίνεις σύζυγος του Τσάρου των».

Από την αφήγησι του Ρώσου χρονικογράφου καταλαβαίνουμε την ψυχική κατάσταση της δυστυχημένης βασιλοπούλας, γιατί οι Έλληνες χρονικογράφοι δέν γράφουν τίποτε σχετικώς. Σε μερικές περιστάσεις ή σιωπή είνε το καλύτερο πργίμα. Στη θυσία της όφραϊς βασιλοπούλας τί θα μπορούσαν να πούν για δικαιολογία τους οι Βυζαντινοί; Τό συμφέρον του καμτους; Ίσως το έβρισκαν λίγο έγωιστικό.

Με δάκρυα στα μάτια, ή όφραια Άννα άποχωρέτησε τον αδελφό της αυτοκράτορα του Βυζαντίου την ήμερα του μισεμού της. Βασιλική πομπή τη συνόδευε ως τη Χερσώνα. Άλλά κ' ο Βλαδίμηρος την ύποδέχτηκε με τιμές μεγάλες.

Ο γάμος έγινε στην έκκληρία του Αγίου Βασίλειου. Μαζύ της ή Άννα είχε πάρει Βυζαντινούς κληρικούς μορφομένους, οι όποιοι κατήχησαν τον Τσάρο, τον βάπτισαν στη χριστιανική θρησκεία κ' έπειτα έκαναν το γάμο.

Για ένθύμιο της αγαπημένης πατρίδος της, ή Άννα πήρε από το Βυζάντιο τα λείψανα διαφόρων άγιων, για να την προστατεύουν στη νέα μακρινή και ξένη πατρίδα της, καθώς και μερικά αγαπημένα της εικονίσματα, που έστόλιζαν το παλάτι. Σεχωριστά αγαπούδες μια όφραια Παναγία, ή όποία σήμερα άποτελεί ένα από τα σπουδαιότερα βυζαντινά μνημεία.

Η ιστορία της Παναγίας αυτής είνε μυθιστορηματική. Όπως τουλάχιστον μάς βεβαιώνει ή παράδοσις, την όποία έά διηγηθούμε στο άλλο φύλλο, τελειώνοντας και την ιστορία της Βυζαντινής βασιλοπούλας.

K. ΚΑΙΡΟΦΥΛΛΑΣ

Ο Αυτοκράτωρ Κωνσταντίνος κάλεσε την αδελφή του και της έξηγήσε την τραγική ανάγκη...

ΠΙΚ-ΝΙΚ

ΓΝΩΜΙΚΑ ΤΟΥ Β. ΟΥΓΚΩ

— Κατά την προσέγγισι του θανάτου, όσα άφίνουν τη λαμπρότητα της γής, περβάλλονται από τη λάμψη του οδρανου.

— Ο φόβος είνε βουδός.

— Το γέλιο μοιάζει με τον ήλιο, γιατί διάχνει κ' αυτό τον χειμώνα από το πρόσωπο του ανθρώπου.

— Η ψυχή των δικαίων ανθρώπων βλέπει στον ύπνο της έναν οφρανό μυστηριώδη.